MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

№4

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
APREL

Milliy nashrlar

OAK: https://oak.uz/pages/4802

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

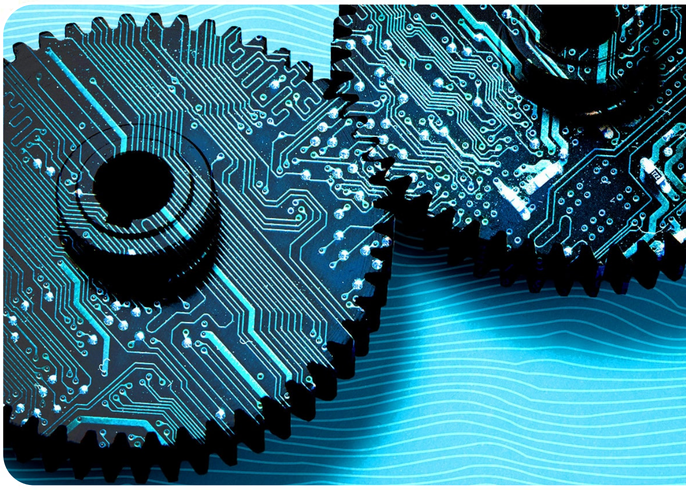

ISSN: 3060-463X

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:
Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:
Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor
Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,
Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent
Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD
Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)
Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.
Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor
Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikasiya va kompyuter tizimlari, telekommunikasiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA

STRATEGIC INTEGRATION OF BUSINESS PLANNING AND FORECASTING IN INDUSTRIAL ENTERPRISES....11
Sharipov K.A., Ismatullayev T.R.

ВКЛАД БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ В СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ МАХАЛЛЕЙ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН: МЕХАНИЗМЫ, ДИНАМИКА И СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ....21
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна

BUDJET TASHKILOTLARIDA XARAJATLARNI REJALASHTIRISH VA MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH....27
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich

FERMER XO‘JALIKLARINI MOLIYAVIY QO‘LLAB-QUVVATLASHDA SUBSIDIYA AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH....32
Xakimov Zafar Ibragimovich

IQTISODIY O‘SISHGA ERISHISHDA DAVLAT INNOVATSION VA INVESTITSION SIYOSATINING O‘RNI....38
Xaydarova Yorqinoy Asqar qizi

QURILISH SANOATIDA KORXONALARNI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLARI....44
Igitov Jurabek Kuzibekovich

ОСОБЕННОСТИ ВЫБОРА СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА....50
Абдуллаева Матлуба Нематовна, Акбарова Муфаррах Мухитдиновна

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ КОМПЛАЕНС-КОНТРОЛЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УЗБЕКИСТАНЕ....56
Халтурдиев Айтмурат Маратович

O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING ICHKI BELGILARI....64
Saatova Lolaxon Ergashevna

INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI....71
Pulatov Abdullo

MAJBURIY IJRO ETISH CHORALARINI TAKOMILLASHTIRISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA....76
Axmedov Zafarjon Zokirjon

МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ESG-ТРАНСФОРМАЦИИ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ЕЁ РЕАЛИЗАЦИИ НА ПРЕДПРИЯТИИ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ....80
Ташпулатов Дильмурад Рустамович

KORPORATIV KORXONALARDA KAPITALNI BUDJETLASHTIRISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI....85
Latipova Shaxnoza Maxmudovna

INNOVATSION MENEJMENTDA KOMMUNIKATSIYA VA TASHKILIY MOSLASHUVCHANLIKNING ROLI: O‘ZBEKISTON SHAROITI MISOLIDA....92
Atamatov Abduxalil Salomovich

QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING AHAMIYATI VA UNING SALOHIYATINI BELGILOVCHI OMILLAR....97
Qodirov Baxodir Tursunovich, To‘rayev Qaxramon Zokirjonovich

NAMANGAN VILOYATIDA AYOLLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLIK MUHITINI BAHOLASH 103
Raximova Moxigul Isroiljonovna

O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO‘G‘RIDAN-TO‘G‘RI XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISH BILAN BOG‘LIQ MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO‘LLARI 107
Davitova Shaxzoda Doniyor qizi

ANALYSIS OF THE FORMATION OF MARKET DEMAND AND THE ESTABLISHMENT OF EQUILIBRIUM IN A MARKET ECONOMY 112
Kamilova Nargiza

BO‘LAJAK FIZIKA O‘QITUVCHILARINI NANOTEXNOLOGIYA SOHASIDAGI BILIMLARNI TAQDIM ETISHGA VA O‘QITISHGA TAYYORLASH METODIKASI 115
Sottarov Abduvali Umirqulovich

INTEGRATING AI INTO STRATEGIC MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS 120
Uktamova Durdona Bakhtiyor qizi, Sultonali Umaraliyevich Mekhmonov

BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA IJTIMOIY HISOBOTLAR VA ULARNING AHAMIYATI 130
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich

SANOAT KLASTERINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI 135
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIGINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI 140
Yangiboev Rustam Berdiyarovich

MINTAQA IQTISODIY O‘SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARI 145
Turopova Nigora Xolmurod qizi

ЭКОЛОГИЯ ТУРИСТА КАК МЕТОД СОЗДАНИЯ КОМФОРТНОЙ И УСТОЙЧИВОЙ СРЕДЫ ДЛЯ ПУТЕШЕСТВЕННИКОВ 149
Наурызбаев Алиакбар Рустамович

BINO VA INSHOOTLARNI BARPO ETISHDA PREFABRIKATSIYALASHGAN HAMDA MODULLI QURILISH TIZIMLARINI AQLLI BOSHQARUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH 152
Solijonov Javoxirmirzo Obidjon o‘g‘li

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA AKSIYADORLIK TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH 163
Saidaxmedova Aida Mirzayevna

O‘ZBEKISTONDA KO‘CHAT YETISHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI 169
Abdufarmonov Farrux Faxriddinovich

O‘ZBEKISTONDA EKSPORTGA YO‘NALTIRILGAN QISHLOQ XO‘JALIGI MAHSULOTLARI SIFATI VA XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQLIGI TAHLILI 174
Safarova Muxabbat Radjabovna

TIJORAT BANKLARI DEPOZIT SIYOSATI VA DEPOZIT BAZASI DINAMIKASINING BANK LIKVIDLIGIGA TA’SIRI 178
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o‘g‘li

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ISLOMIY MOLIYANING BANK TIZIMIGA INTEGRATSIYASI: MUAMMOLAR, IMKONIYATLAR VA TRANSFORMATSIYA YO‘NALISHLARI 186
Adilov Zuxriddin Marip o‘g‘li

SAMARQAND VILOYATI SANOATINING HUDUDIY TARKIBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI 190
Uralov Eliboy Omonovich

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

DIVERSIFIKATSIYALASHUV ASOSIDA QURILISH TARMOG'I RIVOJLANISHINI KO'P OMILLI BOG'LANISHLAR ASOSIDA MODELLASHTIRISH 194
Yembergenova Aynur Aydosbaevna

ЩЕБЕНОЧНО-МАСТИЧНЫЙ АСФАЛЬТОБЕТОН В КИТАЕ: СОСТАВ, СВОЙСТВА, ИННОВАЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ 201
Карабаев Абдужаббор Мелиевич, Занг Хайфей

TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA SUBYEKTIV RISKNI SHAKLLANTIRUVCHI KOGNITIV OMILLAR VA ULARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARI 205
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov

HOMILADOR AYOLLAR UCHUN MAXSUS KIYIMLARNI LOYIHALASHDA ISTE'MOLCHILAR TALABLARINI O'RGANISH 211
D.Sattarova, U.Vakhidova, D.Madiyarovna

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI DAROMADLARIGA TA'SIR ETUVCHI STATISTIK INDIKATORLAR TIZIMINING METODOLOGIK ASOSLARI VA ULARNING TAHLILIY IMKONIYATLARI 217
Atayev Jaxongir Erkinovich

KICHIK BIZNES INVESTITSION KREDITLARINI TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYALASHTIRISH 221
M.O.Yuldoshova

HUDUDNING "YASHIL IQTISODIYOT" ASOSIDA RIVOJLANISHINI TADQIQ ETISH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI VA BAHOLASH USULLARI 226
Shomirzayev Abdug'affor Abdujabbor o'g'li

O'ZBEKISTONDA SUV XO'JALIGI TIZIMIDAGI QAYTA TIKLANUVCHI HAVZALAR 231
To'rayev Rasul Nortojiyevich, Seytov Aybek Jumabayevich, Uteuliyev Niyatbay Uteuliyevich, Haydarova Roziya Davronovna

KORXONALAR IQTISODIY BARQARORLIGINING NAZARIY MODELLARI VA SINERGETIK YONDASHUV ASOSIDA BAHOLASH MEXANIZMLARI 236
Iminova Nargizaxon Akramovna

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA SIYOSATI VA QIMMATLI QOG'OZLAR PORTFELINI BOSHQARISH STRATEGIYALARI 241
Abduvaliyev Sanjar Abdurahmonovich

PAXTA VA MEVA-SABZAVOT YETISHTIRUVCHI FERMERLARDA TAVAKKALCHILIK XULQ-ATVORINING QIYOSIY TAHLILI: ISTIQBOL NAZARIYASI ASOSIDA 249
Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich

ФОРМИРОВАНИЕ МАРКЕТИНГОВОЙ СТРАТЕГИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ 253
Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи

QQS TIZIMI SAMARADORLIGINI XALQARO INDIKATORLAR ASOSIDA BAHOLASH 259
Eshkarayev Bobir Chariyevich

QISHLOQ XO'JALIGIDA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING INNOVATSION USULLARI 265
Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMINING AMALIY TAHLILLARI 273
Hamroyev Sherzod Axtamovich

ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО СПРОСА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДОВ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ В РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛЕ УЗБЕКИСТАНА 280
Тен Марина Владимировна

O'ZBEKISTON SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DASTURLARINING IMPORT O'RNINI BOSISHDAGI SAMARADORLIGI TAHLILI 287
Sobitova Ra'no Solidjonovna

NEFT-GAZ LOYIHALARIDA DAVLAT VA INVESTOR MANFAATLARINI MUVOFIQLASHTIRISHNING FISKAL-BOJXONA MEXANIZMLARI....290
Mansurov Obid Zaynidinovich

QURILISH KORXONALARI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH INSTRUMENTLARI....296
Yahyoyev To'lqin Ismatulla o'g'li

QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TA'SIRI....300
Jahongir Ruziboyevich Qosimov, Narzullayeva Charos

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELINING SEKTORLAR KESIMIDAGI RISKLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI....306
Norova Nozima Nabiyevna

AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MODELLARI....312
Boboyev L Kadrxuja Djuraxodjayevich

HUDUD EKSPORT SALOHIYATINI STATISTIK TADQIQ ETISHDA RCA INDEKSIDAN FOYDALANISH....318
Xurramov Ramazon Allayor o'g'li

СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПЦИИ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ БРЕНДОВ В АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ....325
Бобоев Л Кадрхужа Джураходжаевич

HUDUDLARDA UY-JOY QURILISHI JARAYONINI TASHKIL ETISHNING QONUNIYATLARI VA TAMOYILLARI....331
Usmanov Mirumar Abdulla o'g'li

OYNALI FASAD TIZIMLARINI MONTAJ QILISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI....339
Inamov Boxodir Nizamovich, Ozodxo'jayev G'aybulla Sherzodxo'ja o'g'li

KLASSIK SHIFRLASH ALGORITMLARINING XUSUSIYATLARINI NEYRON TARMOQ ORQALI O'RGANISH....344
Davlatov Mirzo-Ulug'bek Bobir o'g'li, Allanov Orif Menglimuratovich, Turdibekov Baxtiyor Baxodir o'gli

АЛГОРИТМ АДАПТАЦИИ ПАРАМЕТРОВ СИСТЕМ ИДЕНТИФИКАЦИИ ДИНАМИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ....350
Сидиков Исамиддин Хакимович, Алимова Гулчехра Рахимжоновна, Ибрагимов Беговот Шералиевич

ELEKTRON HUKUMATNING BARQAROR RIVOJLANISHI: QOZOG'ISTON VA O'ZBEKISTON TAJRIBASINING QIYOSIY TAHLILI....355
Umarova Durdona Abdumannabovna

UY-JOY FONDI BOSHQARUVINING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH....360
Aminova Naima Umar qizi

RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJI VA UNI TARTIBGA SOLISHDA MUVOZANATLI REGULYATIV SIYOSAT YURITISH....365
Davlatov Ulug'bek Baxodirovich

HUDUDIY SANOAT ISHLAB CHIQARISHNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI....370
Avliyaqulov Xudoyberdi

O'ZBEKISTONDA AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASH DASTURLARIDA MAVJUD MUAMMOLAR....374
Xannarov Komiljon Karimovich

DAVLAT FUQAROLIK XIZMATINING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA DAVLAT FUQAROLIK XIZMATCHILARINI MOTIVATSIYALASHGA OID TEXNOLOGIYALAR....380
Bekmurodov Navruz Ergashevich

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

FORECASTING AND PROMISING DIRECTIONS OF INNOVATIVE INDUSTRIAL AND INVESTMENT DEVELOPMENT IN THE KASHKADARYA REGION 393
Sattorov Shohruh

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПЫТАТЕЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРИЙ НА ОСНОВЕ РАСШИРЕННОЙ РИСК-ОРИЕНТИРОВАННОЙ МОДЕЛИ С ВЕСОВЫМИ КОЭФФИЦИЕНТАМИ 400
Загидуллина Карина Рафаиловна

РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ В РАЗВИТИИ ЖЕНСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА 405
Viktoriya Kan

HUDUDLARDA SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARISH JARAYONLARINI STATISTIK BAHOLASH 410
Nizomov Maxmud Minovarovich

ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ПРАКТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ МЕТОДОЛОГИИ SWOT-АНАЛИЗА ПРИ ФОРМИРОВАНИИ КОРПОРАТИВНОЙ СТРАТЕГИИ 414
Махмудов Суннатжон Абдужаббор ўғли

QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARI BOSHQARUVI STRATEGIYALARINI SAMARALI TASHKIL ETISH 419
Ubaydullayev Muhammadjon Abdusamad o'g'li

TRANSFORMATSION YETAKCHILIK VA XODIMLARNING INNOVATSION XULQ-ATVORI: KORPORATIV TASHKILOTLARDA EMPIRIK TADQIQOT 423
Alimov Bobirjon

EKSPORTBOP QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI QIYMAT ZANJIRIDA LOGISTIKA XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI 432
Toxirov Shodibek Jo'ra o'g'li, G.M.Abdulxayeva

ELEKTRON SAVDODA YASHIRIN IQTISODIY FAOLIYATNI QISQARTIRISHDA MOLIYAVIY NAZORAT MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH 437
Iskandarova Munisa Hasan qizi

MAMLAKAT INNOVATSION FAOLLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY OMILLARNING NAZARIY VA USLUBIY TAHLILI 441
Azimov Bobir Fattohevich

O'ZBEKISTON MAHALLIY BYUDJETLARINING O'ZIGA XOSLIGI VA UNING DAROMAD MANBALARINI KUCHAYTIRISH MEXANIZMINING ROLINI OSHIRISH MASALALARI 445
Safarmurodova Marjona To'raqulovna

O‘ZBEKISTON MAHALLIY BYUDJETLARINING O‘ZIGA XOSLIGI VA UNING DAROMAD MANBALARINI KUCHAYTIRISH MEXANIZMINING ROLINI OSHIRISH MASALALARI

Safarmurodova Marjona To‘raqulovna
Termiz davlat universiteti 1-kurs magistranti
E-mail: marjonasafarmurodova@gmail.com
ORCID: 0009-0006-5822-9440

Annotatsiya. Respublikamizda mahalliy moliya tizimini rivojlantirish, xususan, mahalliy byudjetlarning rolini oshirish borasida izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. So‘nggi yillarda mahalliy byudjetlar mustaqilligini ta’minlash va ularning daromad bazasini kengaytirishga qaratilgan samarali chora-tadbirlar joriy etildi. Shu bilan birga, ushbu jarayonlarni chuqur ilmiy tahlil qilish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolada mahalliy byudjetlar faoliyatining o‘ziga xos jihatlari, ularning daromad manbalari hamda byudjetlararo munosabatlarning muhim yo‘nalishlari atroflicha yoritilgan.

Kalit so‘zlar: Mahalliy byudjet, respublika byudjeti, mahalliy byudjet daromadlari, moliya, davlat byudjeti, xarajatlar yo‘nalishlari, soliqlar, biriktirilgan soliqlar, tartibga soluvchi daromadlar, mahalliy soliqlar, optimallashtirish, daromadlarni taqsimlash, byudjetlararo munosabatlar.

Abstract. In the Republic, consistent reforms are being implemented to develop the local finance system, particularly to enhance the role of local budgets. In recent years, effective measures have been introduced to ensure the independence of local budgets and to expand their revenue base. At the same time, a comprehensive scientific analysis of these processes remains highly relevant. This article examines the specific features of local budget functioning, their revenue sources, and the key directions of intergovernmental fiscal relations.

Keywords: Local budget, republican budget, local budget revenues, finance, state budget, expenditure directions, taxes, assigned taxes, regulatory revenues, local taxes, optimization, revenue distribution, intergovernmental relations.

Аннотация. В Республике последовательно реализуются реформы, направленные на развитие системы местных финансов, в частности на повышение роли местных бюджетов. В последние годы внедрены эффективные меры по обеспечению самостоятельности местных бюджетов и расширению их доходной базы. Вместе с тем, необходимость углубленного научного анализа данных процессов приобретает особую актуальность. В данной статье подробно рассматриваются специфические особенности функционирования местных бюджетов, их доходные источники, а также ключевые направления межбюджетных отношений.

Ключевые слова: Местный бюджет, республиканский бюджет, доходы местного бюджета, финансы, государственный бюджет, направления расходов, налоги, закрепленные налоги, регулирующие доходы, местные налоги, оптимизация, распределение доходов, межбюджетные отношения.

KIRISH

Qayd etish joizki, respublikamizda mahalliy byudjetlarning daromad bazasini mustahkamlash borasida tub burilish 2017-yildan boshlab izchil amalga oshirib kelinmoqda. Ularning moliyaviy mustaqilligini kengaytirish maqsadida hukumat tomonidan qator qonunosti hujjatlari qabul qilindi.

Bugungi kunda jahon amaliyotida mahalliy byudjetlarning daromad bazasini kengaytirish, daromadlar va xarajatlarni samarali rejalashtirish hamda ularni aniq prognozlash uslubiyotini takomillashtirish ustuvor yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Jumladan, o‘rta muddatli byudjetni rejalashtirish, natijaga yo‘naltirilgan byudjetlashtirish, dasturiy-maqsadli yondashuv asosida byudjetni shakllantirish hamda davlat byudjeti prognoz xatoliklarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta’sirini baholash bo‘yicha keng ko‘lamli ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda.

Shu bilan birga, mahalliy byudjetlarning o‘ziga xos xususiyatlarini inobatga olgan holda ularning daromadlari va xarajatlarini ilmiy asosda rejalashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Hozirgi kunda davlat moliyasini shakllantirish jarayonida muhim yoʻnalishlardan biri mahalliy byudjet daromadlarini shakllantirish va ularning barqarorligini taʼminlash hisoblanadi. Bu borada iqtisodchi olimlar mahalliy byudjetlar moliyaviy barqarorligini taʼminlashda soliqlarning ahamiyatini oshirish muhim omil ekanligini eʼtirof etadilar.

Mazkur jarayonlar davlatning siyosiy tizim sifatida shakllanishi davridan boshlab mahalliy byudjetlarning daromad manbalari yuzasidan keng qamrovli ilmiy tadqiqotlar olib borilishiga asos boʻlib kelmoqda. Jumladan, C. Allan, J. Armstrong, M. Asher, A. Auerbach, J. Davis, J. Keynes, L. Klein, С. Шахрай, А. Бланкенагел, Н. Белуха, Д. Бахран, Ш. Саян, О. В. Врублевская, М. В. Романовский, И. А. Пашкевич, Н. Л. Марголина, В. М. Родионова, Т. В. Гуйда[1] kabi xorijiy olimlar mazkur yoʻnalishda salmoqli ilmiy izlanishlar olib borganlar.

Shuningdek, mahalliy olimlardan H. R. Sobirov, T. Malikov, O. Olimjonov, N. Jumaev, O. Kamolov, S. Elmirzaev, A. Mamanazarov, X. Qurbonov, A. Islamqulov, A. Suvanov, H. Qobulov, S. Ismoilova, J. Ergashev[2] kabilar mahalliy byudjetlar bilan bogʻliq turli yoʻnalishlarda ilmiy tadqiqotlar olib borganlar. Xususan, A. Islamqulov byudjetlararo mutanosiblikni taʼminlashda soliqlar tizimini takomillashtirish masalalarini ilmiy asosda oʻrgangan. Yosh olimlardan J. Ergashev mahalliy byudjet daromadlarini prognozlashtirish va ularni soliq tushumlari orqali mustahkamlash masalalarini tadqiq etgan boʻlsa, S. Ismoilova mahalliy byudjet mablagʻlaridan samarali foydalanish yoʻnalishlarini keng qamrovda oʻrgangan.

Shu bilan birga, bugungi kunda mahalliy byudjetlarga biriktirilgan va tartibga soluvchi soliqlarni muvofiqlashtirish orqali ularning moliyaviy barqarorligini yanada mustahkamlash masalalari dolzarb ilmiy yoʻnalishlardan biri sifatida eʼtirof etilmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mohiyatiga koʻra, davlat byudjeti mamlakat moliya tizimining tarkibiy qismi hisoblanib, u moliya tizimiga xos barcha belgi va xususiyatlarga ega hamda unga tegishli funksiyalarni bajaradi. Shu bilan birga, davlat

1 Allan C. (1965). Fiscal Marksmanship, 1951-63. Oxford Economic Papers, 17(2), 317-327.; Armstrong, J. &Fildes, R. (1995). On the selection of Error Measures for Comparisons Among Forecasting Methods. Journal of Forecasting, 14, 67-71.; Asher, M. (1977). Fiscal Marksmanship in Singapore, 1966 to 1974-75. SuaraEkono'd, 14, 11-22.; Auerbach, A., 1999, «On the Performance and Use of Government Revenue Forecasts» National Tax Journal, Vol. 52 (December), pp. 767–82; Davis, J. (1980). Fiscal Marksmanship in the United Kingdom, 1951-78. Manchester School of Economics & Social Studies,48(2), 187-202.; Klein, L. (1974). A textbook of econometrics (pp. 341-42). (NJ): Prentice-Hall.; С.Шахрай Финансовый контроль в XXI веке/ Шахрай С.М.// Налоги. М.-2004.-№12, А. Бланкенагель Теория и практика конституционного контроля в ФРГ // Советское государство и право. – 1989. – № 1. – С. 102., Н. Т. Белуха. Контроль и ревизия в отраслях народного хозяйства: учебник. – М.: Финансы и статистика, 2002. 4., Д.Н.Бахран. Административное право России. – М., 2001. – С. 166., С.К.Шардан, Инструментарий государственного финансового контроля. Вестник Академии знаний №38 (3), 2020., Ш.Ч. Соян. Проблемы государственного финансового контроля. Journal of Economy and Business, vol.11-3 (57), 2019., Пенчук А.В. Государственный финансовый контроль в Российской Федерации и направления его совершенствования // Концепт. – 2014. – № 07 (июль). – ART 14177. – 0,4 п. л. – URL: http://e-концепт. ru/2014/14177. htm. – Гос. рег. Эл № ФС 77-49965. – ISSN 2304-120X., Переверзева Татьяна Викторовна. Государственный финансовый контроль расходов бюджета на финансирование социальной сферы. Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук Специальность 08.00.10 – Финансы, денежное обращение и кредит. Донецк 2018., Платонова Светлана Евгеньевна. Механизм совершенствования государственного финансового контроля Специальность 08.00.10 - Финансы, денежное обращение и кредит автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук. 2013., Бурцев В. В. Организация системы государственного финансового контроля в РФ: теория и практика. – М.: Дашков и К, 2002., Васильева М. В. Государственный финансовый контроль в управлении регионом. – Волгоград, 2003. – 182 с., Крикунов А. В. Сущность, организация и перспективы государственного финансового контроля в РФ. – СПб.: Изд. СПб государственного университета экономики и финансов, 2001., Финансовое право: учеб. / под ред. Н. И. Химичевой. – М.: Юрист, 2004., Шохин С. О. Воронина Л. И. Бюджетно-финансовый контроль и аудит. Теория и практика применения в России. – М.: Финансы и статистика, 1997.

2 Malikov T. Olimjonov O. Moliya. Darslik. – T.: “Iqtisod-moliya”, 2019. – 800 b. Malikov T.S., Haydarov N.H. Moliya: umumdavlat moliyasi. Oʻquv qoʻllanma. – T.: “Iqtisod-moliya”, 2009. – 556 b. Malikov T.S., Haydarov N.H. Budjet daromadlari va xarajatlari. Oʻquv qoʻllanma. – T.: “Iqtisod-moliya”, 2007. – 245 b. Malikov T.S., Haydarov N.H. Budjet (tizimi, tuzilmasi, jarayoni). Oʻquv qoʻllanma. – T.: “Iqtisod-moliya”, 2008. – 84 б. Malikov T.S., Haydarov N.H. Davlat budjeti. Oʻquv qoʻllanma. – T.: “Iqtisod-moliya”, 2008. – 112 b. Poʻlatov D.H., Nurmuxamedova B.I. Gʻaznachilik. Darslik. – T.: “Sano-standart”, 2014. – 272 b. Fuqarolar uchun budjet. Oʻzbekiston Respublikasi Moliya vazirligi, VMTTD. – T. 2018. – 96 b. Nurmuxamedova B.I. Davlat budjeti. Oʻquv qoʻllanma. – T.: “Iqtisod-moliya”, 2018. 358-521-betlar. Nurmuxamedova B.I., Srojiddinova Z.X., Sugirbaev G.G. Oʻzbekiston Respublikasida taʼlim xarajatlarini rejalashtirish. Oʻquv qoʻllanma. – T.: “InfoCapitalGrup”, 2013. – 447 b. Nurmuhamedova B.I., Kabirova N.V. Moliya. Oʻquv qoʻllanma. – T.: “Iqtisod-moliya”, 2017. – 228 b. Gʻaybullaev O. , Oʻroqov U. Oʻz-bekiston Respublikasida budjet tizimi va jarayoni. Oʻquv qoʻllanma. – T.: “Baqtriya-press”, 2015. – 168 b. Yuldasheva N.V. Mestnыe budjetы: uchebno-metodicheskoe posobie. – T.: “Iqtisod-moliya”, 2015. - 362 s. Fayzullaev Yo.Sh., Azizov I.A. Budjetni oʻrta muddatli rejalashtirish. – T.: “infoCOM”, 2010. - 152 b. Rahmonov D.A. Oʻzbekistonda ijtimoiy sohani moliyalashtirishni takomillashtirishning metodologik asoslari. Monografiya. – T.: Fan va texnologiya, 2017. 248 b. Rahmonov D.A. Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida sogʻliqni saqlash tizimini moliyalashtirish tendensiyalari // Biznes-Ekspert. – Toshkent, 2016. - №8. –B.38-41. Rahmonov D.A. Oliy taʼlim tizimini moliyalashtirishning samaradorligi – mamlakatlar innovatsion rivojlanishi omili sifatida // Iqtisodiyot va taʼlim. – Toshkent, 2017. - №1. – B. 141-145. Rahmonov D.A. Ijtimoiy sohani moliyalashtirishning iqtisodiy oʻsishga taʼsiri // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar (ilmiy elektron jurnal). – Toshkent, 2017. - №2. Rahmonov D.A. Oʻzbekistonda ijtimoiy sohani rivojlantirishning nazariy metodologik asoslari // Xalqaro moliya va hisob (ilmiy elektron jurnal). – Toshkent, 2017. - №5. – B.1-9. va b.

byudjeti o‘ziga xos xususiyatlari bilan moliya tizimining boshqa bo‘g‘inlaridan ajralib turadi va unda markaziy o‘rinni egallaydi. Ushbu xususiyatlardan biri uning bevosita davlatga tegishli ekanligidir. Darhaqiqat, har bir mamlakatda davlat moliyaviy munosabatlarning tashkilotchisi sifatida namoyon bo‘ladi, biroq moddiy va moliyaviy resurslarni asosiy taqsimlovchi sifatidagi roli aynan davlat byudjeti orqali yanada yaqqol ifodalanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Davlat byudjeti keng qamrovli va murakkab iqtisodiy kategoriya bo‘lib, uni boshqarishda O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, tegishli kodekslar, qonunlar, farmonlar, qarorlar hamda qonunosti hujjatlari huquqiy asos bo‘lib xizmat qiladi. Ularning ichida muhim normativ-huquqiy hujjatlardan biri “O‘zbekiston Respublikasining Davlat byudjeti kodeksi”[3] hisoblanadi.

Davlat byudjeti orqali yalpi ichki (milliy) mahsulotni taqsimlash jarayonlari uzluksiz va o‘zaro bog‘liq holda amalga oshiriladi. Shu bilan birga, ushbu jarayonlarni alohida bosqichlar asosida ko‘rib chiqish byudjet taqsimotining mazmuni, shakllari va metodlarini chuqurroq anglash imkonini beradi.

Turli darajadagi byudjetlar hamda davlat byudjeti mablag‘lari oluvchilar yig‘indisini, shuningdek, byudjetlarni tashkil etish va tuzish prinsiplari asosida ular o‘rtasida vujudga keladigan o‘zaro munosabatlar majmui davlat byudjeti tizimi deb ataladi.

Davlat byudjeti tizimi mamlakat byudjet tuzilishining muhim tarkibiy qismi bo‘lib, u o‘zaro bog‘liq bo‘lgan bo‘g‘inlar yig‘indisidan iboratdir. Mamlakat byudjet tizimi jamiyatning siyosiy tuzilishi, iqtisodiy tizimi hamda ma’muriy-hududiy bo‘linishi bilan bevosita bog‘liqdir.

Ko‘pgina iqtisodchilar ta’kidlaganidek, moliyaning asosini iqtisodiy taqsimot munosabatlari tashkil etadi va u davlat faoliyatining muhim ajralmas funksiyalaridan biri sifatida namoyon bo‘ladi. Mahalliy byudjetlar davlatning muhim moliyaviy rejalari sifatida amal qiladi. Moliyaviy rejalashtirish esa moliyaviy ko‘rsatkichlarni tahlil qilish, umumlashtirish va o‘zaro bog‘lash jarayonini o‘z ichiga oladi. Shu jihatdan, moliyaviy reja iqtisodiy jarayonlarni tartibga solishda muhim vosita hisoblanadi.

Har bir mamlakatning davlat byudjeti tuzilmasi uning milliy-davlat yoki ma’muriy-hududiy tuzilishi bilan belgilanadi (1-rasm).

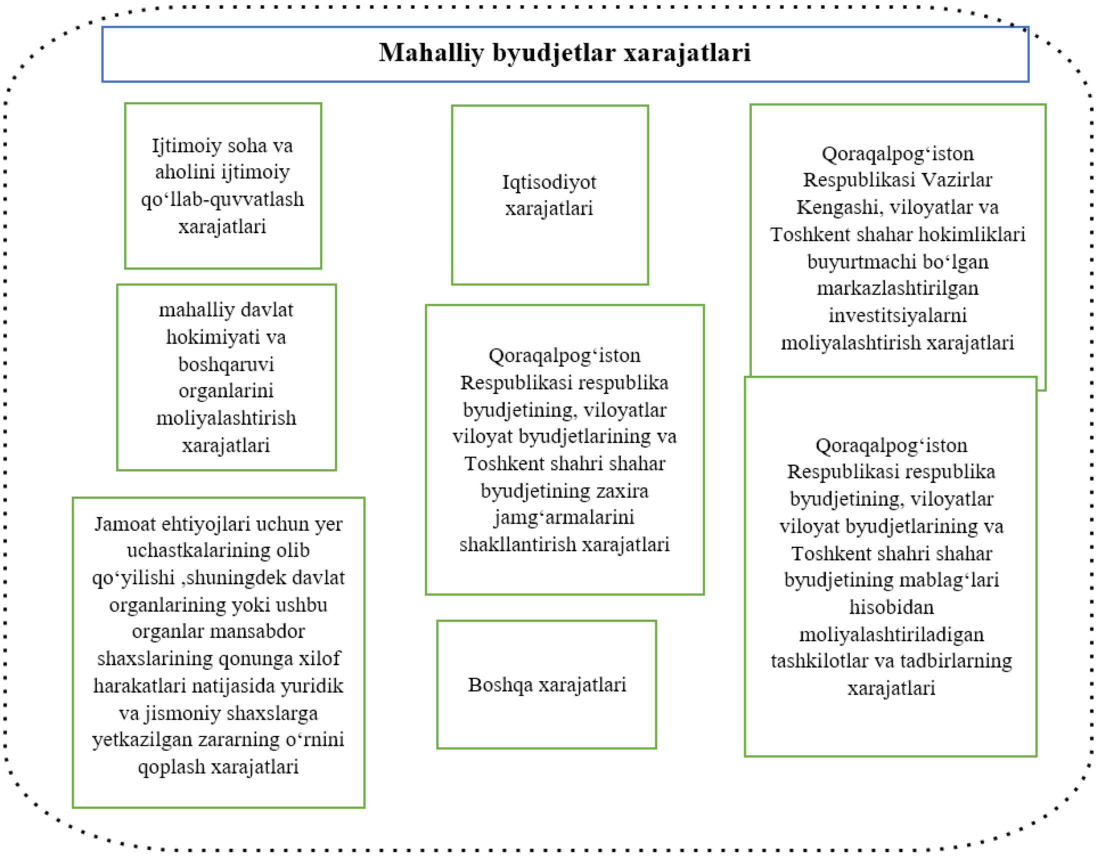

1-rasm. Mahalliy byudjetlar xarajatlari[4]

---

3 Darslikning davlat budjeti bilan bog‘liq boblarini tayyorlashda mazkur kodeks muhim manba sifatida ishlatildi.
4 Qonunchilik hujjatlariga asosan muallif tomonidan tuzilgan.

O'zbekiston Respublikasi Byudjet kodeksining 64-moddasiga ko'ra, insonparvarlik yordami aholining ijtimoiy nochor qatlamlariga tibbiy va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish, ijtimoiy soha muassasalarini qo'llab-quvvatlash, tabiiy ofatlar, avariyalar va halokatlar, epidemiyalar, epizootiyalar hamda boshqa favqulodda vaziyatlarning oldini olish va ularning oqibatlarini bartaraf etish maqsadida beriladigan beg'araz yordam shakli hisoblanadi. Bunday yordam dori vositalari va tibbiy buyumlar, oziq-ovqat mahsulotlari, xalq iste'moli tovarlari, asbob-uskunalar, transport vositalari va texnikalar, shuningdek ixtiyoriy xayriyalar, bajarilgan ishlar va ko'rsatilgan xizmatlar ko'rinishida taqdim etiladi hamda mahalliy byudjetlar daromadlarining muhim manbalaridan biri sifatida e'tirof etiladi.[5]

Texnik ko'maklashish mablag'lari asbob-uskunalar va zamonaviy texnologiyalarni xarid qilish, tajriba-konstruktorlik ishlarini amalga oshirish, ilmiy va amaliy tadqiqotlar o'tkazish, xodimlarni davolash, o'qitish, ularning malakasini oshirish va qayta tayyorlash, shuningdek maslahat xizmatlari ko'rsatish kabi yo'nalishlarda natura va pul shaklidagi grantlar tarzida ajratiladi.

Mamlakatimizda mahalliy byudjet xarajatlarining samarali sarflanishini ta'minlashda xalqaro tajribani chuqur o'rganish, undan samarali xulosalar chiqarish va milliy amaliyotga moslashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyoti modelini muvaffaqiyatli qo'llab, yuqori natijalarga erishgan davlatlar tajribasini o'rganish ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 29-iyun 2017-yildagi "Mahalliy byudjetlarning daromadlar bazasini kengaytirish zaxiralarini aniqlash ishlarini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 445-sonli Qarori[6] mahalliy moliya tizimini yanada takomillashtirishga xizmat qildi. Mazkur qarorga muvofiq, mahalliy byudjetlarning daromadlar bazasini kengaytirish, qo'shimcha moliyaviy resurslarni jalb etish hamda davlat maqsadli dasturlarini barqaror moliyalashtirishni ta'minlash bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirildi. Natijada, soliq va moliyaviy ma'murchilik mexanizmlarining samaradorligi oshirildi hamda mahalliy moliya tizimining institutsional asoslari yanada mustahkamlandi (2-rasm).

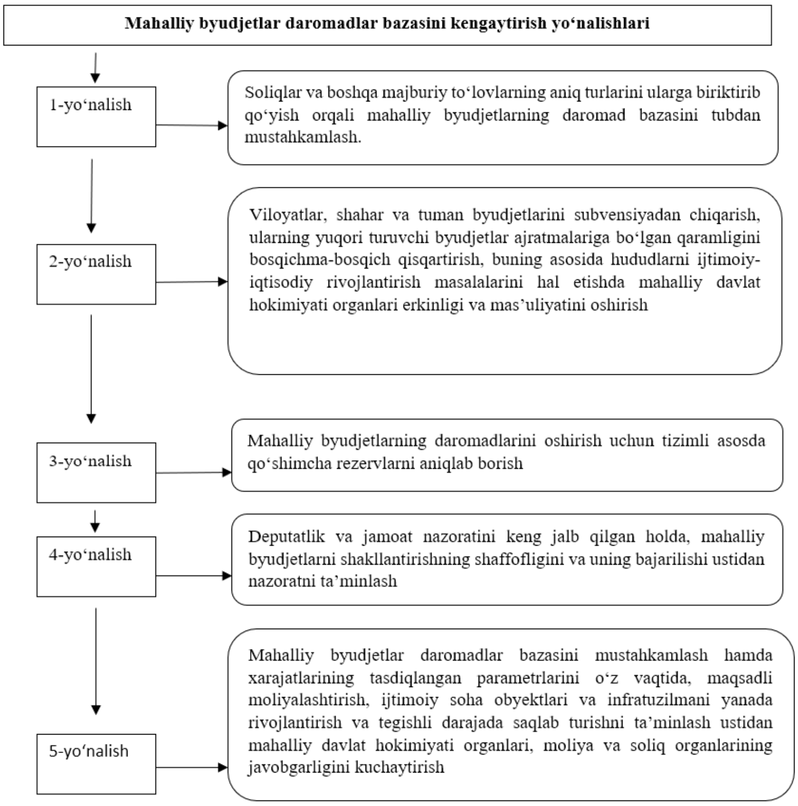

2-rasm. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 13-dekabrdagi "Mahalliy davlat hokimiyati organlarining moliyaviy erkinligini oshirish, mahalliy byudjetlarga tushumlarning to'liqligini ta'minlash bo'yicha soliq va moliya organlari javobgarligini kuchaytirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5283-sonli farmonida belgilangan mahalliy byudjetlar daromadlar bazasini kengaytirish yo'nalishlari.[7]

5 O'zbekiston Respublikasi Budjet kodeksining 64-moddasi https://lex.uz/docs/-2304138.
6 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 29.06.2017 yildagi 445-son https://www.lex.uz/uz/docs/-3255436.
7 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 13 dekabrdagi "Mahalliy davlat hokimiyati organlarining moliyaviy erkinligini oshirish, mahalliy budjetlarga tushumlarning to'liqligini ta'minlash bo'yicha soliq va moliya organlari javobgarligini kuchaytirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5283-sonli farmoni asosida tuzilgan. https://lex.uz/docs/-3454970.

Mamlakatimizda mahalliy byudjetlar xarajatlarining samarali sarflanishini ta'minlashda ushbu yo'nalishdagi ilg'or xalqaro tajribani o'rganish, tegishli ilmiy xulosalar chiqarish hamda ularni O'zbekiston amaliyotiga moslashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu bilan birga, barcha rivojlangan mamlakatlar tajribasini umumiy tarzda qo'llashdan ko'ra, O'zbekiston sharoitiga yaqin bo'lgan, ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyoti modelini muvaffaqiyatli amalga oshirib, yuqori natijalarga erishgan davlatlar tajribasini chuqur o'rganishga ustuvorlik berish maqsadga muvofiqdir. Bu yondashuv milliy iqtisodiyot xususiyatlarini hisobga olgan holda samarali va barqaror natijalarga erishish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa sifatida ta'kidlash lozimki, bugungi kunda mahalliy byudjetlarning daromad bazasini mustahkamlash va nomarkazlashtirish asosida hududlarni kompleks rivojlantirishni barqaror moliyalashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, byudjetlararo munosabatlarni takomillashtirish, mahalliy davlat hokimiyati organlarining moliyaviy mustaqilligini kuchaytirish, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash, yangi ish o'rinlari yaratish hamda aholi bandligini ta'minlash ustuvor vazifalardan hisoblanadi.

Bundan tashqari, muhandislik-kommunikatsiya, yo'l-transport va ijtimoiy infratuzilmani jadal rivojlantirish orqali hududlarning soliq salohiyatini kengaytirish, shuningdek, ushbu yo'nalishlarda aniq maqsadga yo'naltirilgan chora-tadbirlarni amalga oshirishda mahalliy organlarning mas'uliyatini oshirish maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining Byudjet kodeksi. 452-modda // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami. – 2014. – № 36. – 52-I-son.
2. O'zbekiston Respublikasining 25-dekabr 2020-yildagi "2021-yil uchun O'zbekiston Respublikasining Davlat byudjeti to'g'risida"gi O'RQ–657-son Qonuni. – URL: https://lex.uz/docs/-5186044.
3. Shavkat Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 464 b.
4. Malikov T. S. Moliya: darslik. – Toshkent, 2019. – 985 b.
5. Срожиддинова З. Х. Бюджетная система Республики Узбекистан: учебник. – Ташкент, 2010. – 480 с.
6. Сычёв Н. Г., Таксир К. И. Финансово-экономические проблемы муниципальных образований. – М.: Финансы и статистика, 2020. – 703 с.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta’limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar ko‘chirib bosilganda “Muhandislik va iqtisodiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

“Muhandislik va iqtisodiyot” jurnali 26.06.2023-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №S–5669245 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod tumani 15-mavze 19-uy